

ri tevékenység közötti váltást (fém- és csontmégmunkálás) járószint alatti feltöltésből származó Antonius Pius érme keltezi. Az épület legkésőbbi vizsgálható periódusa Kr. u. 3. század első harmadára-közepére tehető, ami szintén megegyezik a kutatásban eddig megjelent adatokkal (például: basilica, Festő-lakás). Az 1. horizont *opus spicatum* falrészlete (63. helyiség) is illeszkedni látszik az aquincumi falazási technikáról korábban kialakult képhez.

T. LÁNG ORSOLYA

91. Budapest, III. Szentendrei út 407.

R, B

A BTM Aquincumi Múzeuma 2004. augusztus 4–8. között végezte el az épületbővítéshez kapcsolódó megelőző régészeti feltárást. A sávalapot L-alakban, 40 cm szélesen, 80 cm mélységben kellett kialakítani. A feltárással megfigyelt rétegsor és régészeti jelenségek a következők voltak:

A jelenlegi felszín alatt egy világosbarna, tömött réteg jelentkezett, majd alatta a mai szinttől 60 cm-re feketésbarna, kompakt szint következett, amelyben több ponton szórványosan őskori kerámiatöredékek (rézkor, középső bronzkor), paticsdarabok, illetve szövészeknehezék került elő. Az alapozási szint 80 cm mélyen volt.

T. LÁNG ORSOLYA

92. Budapest, III. Szentendrei út, Aquincum Municipium É-i sávja

Ró

A BTM Aquincumi Múzeuma 2004. szeptember 15-én értesült arról, hogy a Szentendrei úton, az esztergomi vasúti töltés alatt, a Szentendre felé vezető oldal középső sávjában vízcsőtörés miatt a vízművek 3,2×3,9 m alapterületen felbontotta az útburkolatot, és az itt húzódó főnyomócső nyomvonalára ráásva gödröt ásott ki.

A terület régészeti védett, hiszen az aquincumi polgárváros É-i részén található. A helyszínen lehetőség nyílt a gyors dokumentálásra, illetve a szórványként előkerült leletanyag (terra sigillata, házikeramia) mentésére.

Értékelhető jelenségek a gödör D-i és Ny-i metszetében látszóttak. Itt az újkori útalap alatt köves, tetőfedő-cseréppel tarkított tető- és falomladékot figyeltünk meg, alatta terrazzopadló kb. 10 cm-es sávját, majd alatta egy masszív habarcsba rakott, É–D-i irányú kőfalat újabb terrazzopadló-részlettel, illetve faszén és vízkőkiválásos nyomokkal. A fal alapozása is megfigyelhető volt földbe rakott kőfal formájában. Ez alatt a polgárváros több területén már regisztrált sötét, úgynevezett zsíros, fekete réteg mutatkozott.

A metszetben megfigyeltek alapján az egykor beásott cső nyomvonala egy római kori épület É–D-i főfalát épp, hogy érintette, illetve elvágta. A vízkőma-

radványok talán a vízvezeték közelségéből adódnak, talán egy taberna egyik fala került most elő.

T. LÁNG ORSOLYA

93. Budapest, III. Tímár utca 25. – Zápor utca 12/b Ró

2004. október 7-én építkezést megelőző feltárást folytattunk a telken. A szomszédos telek (Tímár utca 25. – Zápor utca 12/a) ásatási eredményei alapján a Zápor utca 12/b telken szintén csak a liftakna feltárása vált szükségessé, mivel az alapozási síkkal csak újkori rétegeket érintettek. A liftaknát már értesítésünket megelőzően kiásták, így már csak a dokumentálásra volt lehetőségünk. Az akna déli metszetében egy római kori kutat figyeltünk meg, amelynek kávája megközelítette az 5 római láb szélességet. A kút betöltéséből leletanyag nem került elő, azonban teljes mélységben nem volt lehetőségünk feltárni. Az építkezéssel csak elfedték, de nem pusztult el. Még a római kor folyamán a kút természetes eredetű, kiscelli agyagos betöltését egy beásással bolygatták meg. Ehhez a beásáshoz tartozhatott az a 240 cm átmérőjű íves objektum, amelyet kívülről 1 római láb hosszú agyagtéglákkal erősítettek meg vagy borítottak be. A beásásból apróbb, de nem kalcinált csonttöredékek és pici, római téglatöredékek kerültek napvilágra. Keltező értékű leletanyag sem a kútból, sem a későbbi kerek objektumból, illetve annak beásásából nem került elő.

KIRCHHOF ANITA

94. Budapest, III. Záhony utca 7.

Ró

2004. április 21. és május 11. között próbaszondázást végeztünk a telken épületépítést megelőzendő. A K-i épület alatt két K–Ny-i irányú szondát nyitottunk. A tervezett irodaház alatt is két szondát nyitottunk nagyjából K–Ny-i irányban. Az egyik modern csatornaárok humuszos visszatöltésében egy terra sigillata csészét találtunk. Összefoglalóan elmondhatjuk, hogy a vizsgált területen az újkori bolygatás nagy mélységig megsemmisíthette a történelmi rétegeket.

LASSÁNYI GÁBOR

95. Budapest, III. Zápor utca 25.

Ró

2004. május 18. és június 8. között megelőző feltárást folytattunk a telken. 2002-ben a szomszédos Zápor utca 23. saroktelken folytatott megelőző feltárást alapján a telek Ny-i végében késő római temetkezésre számítottunk. A beépítésre kerülő területet újkori beásásokkal és alapozással szabdalták. Az újkori és római kori rétegek határán sóderez felületet figyeltünk meg, amely a telek Ny-i felében római téglákkal és apróbb kövekkel keverten jelentkezett. Irányát nem lehetett megállapí-

tani, mert a teljes kutatási felületet borította, azonban a Zápor utca 23. telek ÉK-i végében megfigyeltük ezt a réteget, amely alapján egy ÉNy-DK-i, esetleg Ny-K-i irány feltételezhető. A sóderes rétegből korhatározást segítő leletanyag nem került elő. A Zápor utca 23. telken talált késő római sírok hasonló tájolása alapján esetleg késő római útra gondolhatunk.

KIRCHHOF ANITA

96. Budapest, V. Deák Ferenc utca 15.

Kk, Ú

2004 januárjában régészeti kutatásokat végeztünk a telken (hrsz.: 24425) álló ház felújításához kapcsolódóan. A szondázó kutatás alkalmával a pince Ny-i felében lévő liftakna helyét tártuk fel. A vékony betonpadló feltörése után már a geológiai rétegek jelentkeztek, sárga homok, alatta szerves üledéktől szürke, majd egyre világosodó, sárga, löszös agyag. A munkagödör Ny-i felében, amely már a liftakna területén kívül esett, egy ciszterna részleteit tártuk fel. A ciszterna medencéje négyzetes alakú volt, kútja kör alakú, és nagyobb méretű mészkőkvaderekből épült. A medencében szürke homokos, sóderos betöltés volt, melyből kevés állatcsont és 15–18. századi kerámia került elő, így a ciszterna építését a 18. századra tehetjük. A pince K-i felében létesített liftakna helyén a megfigyelés során régészeti jelenség nem került elő. Ugyanezen az oldalon az alap megerősítésének során újkori, kő-tégla vegyes alapfalakat lehetett megfigyelni, amelyek a korábbi újkori házhoz tartozhattak.

A ház DK-i és DNy-i sarkában álló lichthofokat kitararították. Ezek pinceszintje újkori épülettörmelékekkel volt feltöltve. A törmelék elhordása után mindkét helyiségben előkerült Pest késő középkori városfalának egy-egy szakasza. A telekhatáron álló városfal belső oldalát a dél felől szomszédos ház építéskor megbontották, ezért teljes szélessége nem volt mérhető. Mindkét helyiségben újkori ráfalazásokat lehetett megfigyelni. A kőművesmunkák során kiderült, hogy a városfal maradványait a ház déli záró falába beépítették, ezeket a részleteket azonban téglaköpenyezés fedi. Korábbi falmaradványokat találtunk a ház homlokzati falának alapozásában is, ezek hovatarozását azonban nem lehetett eldönteni.

KOVÁCS ESZTER

97. Budapest, V. Váci utca 34.

Á, Kö, Kú

2004. október 11–25., majd november 30. és december 17. között szondázó feltárást végeztünk az épület pincéjében. A Váci utca – Kígyó utca – Szabadsajtó utca által körbezárt területen álló Klotild-palota felújítását megelőzően régészeti kutatást végeztünk a pinceszint északi, déli és keleti oldalán. Sajnos a legfontosabb terület, a római Contra Aqincum és a középkori Belvárosi templom felé eső nyugati pinceszárny feltáráására egyelőre nem volt lehetőség.

A kutatás során a keleti pinceszárnyban égett, faszemes, hamus szintből 13. századi – peremén kissé sérült – fehér fazék került elő. Pest korábbi feltárásainak szintadatait megvizsgálva feltételezzük, hogy a 20–30 cm vastag égett pusztulási réteg a tatár dúlás idejéből származik. A déli pinceszárny nyugati végén újkori pince felmenő fala, és a 18–19. századi beépítés maradványai kerültek elő.

ZÁDOR JUDIT

98. Budapest, XI. Albertfalva, Kitérő út

R, B, LT, Rő, Kö

A Kitérő út nyomvonalának módosítása során szükségessé vált régészeti feltárást 2004. június 11. és július 16. között végeztük el. A mintegy 7000 m² kiterjedésű ásatási felületen összesen több mint 200 régészeti objektum került elő, melyek zömét rézkori (badeni kultúra), bronzkori (harangedény Csepel-csoport, urnamezős kultúra) és római kori telepjelenségek tették ki. Ezenkívül egy-egy objektum képviselte a La Tène D periódust és a középkort (13–14. sz.).

A római kori jelenségek a 270 m hosszú ásatási felület keleti végében koncentráálódtak. Ez a terület az albertfalvi auxiliáris vicus nyugati települési zónájának azon részét érintette, ahol Nagy Tibor 1952-ben kőfalas, többhelyiséges épületek nyomait rögzítette.

Jelen ásatásunk során a vicus Kr. u. 2. század elejétől a 3. század első feléig keltezhető telepjelenségeit tártuk fel. (Nagy Tibor kőfalas épületei a többszöri jelenkori bolygatások során elpusztultak, halvány nyomokat csupán a metszetsíkon sikerült dokumentálnunk.)

Teljes egészében sikerült feltárnunk egy 4,8×3,5 m kiterjedésű, téglalap alakú, félig földbe mélyített, É-D-i tájolású lakógödört. Vályogtégla-töredékekkel kevert hamus omlásrétegből gazdag sigillataanyag került elő, melyek alapján az objektum pusztulása a markomann háborúhoz köthető. A lakógödör omlásrétege fölötti planírozásra a markomann háborúkat követően kőkonstrukciójú építményt húztak, megemelt járósínttel. Ugyancsak a vicus egyes területeinek Severus-kori továbbélését bizonyítja egy kőkútból előkerült Silvanus Domesticusnak szentelt oltárkö, amelyet Aurelius Lucilius állíttatott. A kút betöltéséből ezenkívül további kőfaragványok (profilált párkánytöredékek, felirat nélküli oltárok, küszöbkő), valamint római házikeramia, vörös és fehér színű freskótöredékek és állatcsontok kerültek elő.

Több földbe mélyített gazdasági célú gödörobjektumot is kibontottunk. A legkorábbiak a 2. század elejére, a legkésőbbiek a Severus-korra keltezhetők.

A feltárási felület keleti végében keskeny, teknőaljú árok húzódott, amely a vízvezetést szolgálhatta.

Mind az őskori, mind a római kori objektumokból nagy mennyiségű földmintát vettünk, amelyek vizsgálatát Gyulai Ferenc végezte el.

BESZÉDES JÓZSEF